

KULTŪROS BARAI

ISSN 0134-3106

2022 12

Kultūros ir meno mėnesinis žurnalas. eurozine.com, kulturosbarai.lt

DUENDE

Šiuolaikinio Lietuvos tekstilės meno paroda Madride

„Duende žeidžia, o bandymuose užgydyti negyjančią
žaidžą slypi žmogaus kūrybos keistumas, išradingumas“
...y el duende hiere, y en la curación de esta herida que no se cura
nunca está lo insólito, lo inventado de la obra de un hombre.

Federico García Lorca. Duende žaidimas ir tegr.

Ispanijos sostinē centre, Retiro parke, Madrido savivaldības parodū tirdzēje *Casa de Vacas* gruodžio 29 dienā atidaryta Lietuvas šiuolaikinio tekstilės meno paroda „Duende“.

Menas – tai kažkas neapčiuopiamo ir sunkiai apibrėžiamo žodžiais. Duende sąvoka peržengia proto ribas, tiesiogiai provokuoja emocijas. Tai ypatinga dovana, kurią kai kas gauna iš prigimties, paslaptį ją, kurią visi jaučia, tačiau joks filosofas dar nėra jos paaiškinęs.

Mūsu šalles šiuolaikinių tekstilės meną pristatyti išspanams paskatino kuratorė Marija Ortega, į Vilnių atvykusi Lietuvos kultūros instituto kvietimu. Paroda Madride – vienas iš renginių, skirtų Lietuvos ir Ispanijos diplomatinių santykių 100-mečiui, ją rengiant tarpininkavo Lietuvos ambasada Ispanijos Karalystėje. Už paramą dėkojame UAB „Litamik“ – ši įmonė apsiėmė nuvežti ir parvežti eksponatus.

„Duende“ parodai nebuvo specialiai siekiama atrinkti vien moterų kūrinys, toks rezultatas susiklostė savaime. Visos dalyvės – menininkės, kurių venomis teka begalinė aistra, energija.

Kūryba, kuriai naudojamos pluoštas, tekstilės būdingos technikos, jau daug metų stebina inovatyvumu, tačiau vis dar bandoma ją klaidingai priskirti amatui, o ne šiuolaikiniam menui. Parodoje ekspo-

kienės-Ore ir jaunos kūrėjos Dianos Remeikytės) pasiskolinome iš MO muziejaus kolekcijos. Keletą Monikos Žaltauskaitės Grašienės-Žaltės kūrinį šiais metais įsigijo Lietuvos nacionalinis dailės muziejus.

„Duende” parodos menininkes sieja, bet ir ilgas laiks, skirtas fiziniam atlikimui, tampa čia ritualu. Audimas, siuvimas, mergimas, nėrimas, siuvėjimas ir kitos tekstilės technikos reikalauja itin daug darbo. Tuo valandos atstoja meditaciją, padeda nusiraminti, susidėti mintis, brandinti idėjas, pabėgti nuo kasdieninių rūpesčių. Rezultatas, matomas žiūrovams, yra neatsiejamas nuo proceso, vykstančio studijoje, perteikiantio laiko vibracijas. *Casa de Vacas* parodų erdvę galima apibūdinti, tarsi pabaiga vėl tapdų nauja pradžia. Tai primena neutrūkstamą gyvybės ciklą, ritmingą kvėpavimą, dūsnįsiavimą, audimą...

– Brūkšt, brūkšt. Be žodžių. Tik garsas ir kasdieninis darbas. Ritmas yra ritualinis, nesvarbu, ar tekstilės ritmas, ar šlavimo ritmas. Aš esu toji šlavėja, – apie savo staklių skleidžiamą ritmingą garsą.

metant šaudyklę, sakė Laima Oržekauskienė-Ore
interview prof. Lesley'ui Millarui.

Tal kokia gi duende yra Lietuvoje? *Dueno de casa* (elfas, namų dvasia) ar vis dėlto lorkiškoji, kylan-
 iš mistiškos jėgos ir tamsos garsų? Lietuvių mitolo-
 gijoje, pasak Algirdo Juliusa Greimo, prisijaukinti
 kaukų bandoma, kai namų šelmininke „*delčios ke-
 tvirtadienį siuva [jam] lino drabužį*“. Rankdarbių
 tradicijos – lino audimas, vilnos verpimas, siuvi-
 mas – virsta mistiškais ritualais.

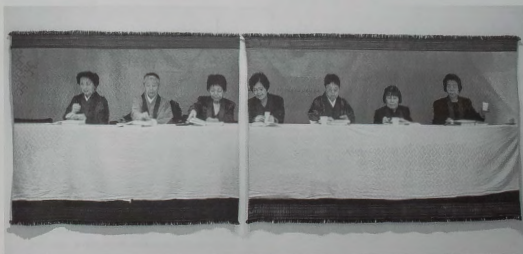
Dygsnis – įkvėpt. Dygsnis – iškvėpt. Lėtai dygsniuodama dauginu laika.

Dileta Deikē

Horizontas. Matomos (šiapus) ir nematomos (anapus) formos susilieja, apima nuojauta, kad pavyks intuityviai rasti paslėpta kadra.

Monika Žalté

Mano mąstymas sportinis – būna intensyviausias, kai bėgioju. Mano įkvėpimas – rutina, mo-

Laima ORŽEKAUSKIENĖ-ORE. Serotipe: Pasirodymas giedoti. 2021. Dvigubas rankinis audimas, skaitmeninė spauda. 148 x 400 cm. (dvi dalys - 148 x 220 cm; 148 x 175 cm). Iš MQ muziejiaus kolekcijos

Džiugu, kad Lietuvos muziejų kolekcijose atsiranda vis daugiau šiuolaikinio tekstilės meno, antai ke-
uris parodos Madride kūrinius (Laimos Oržekaus-

Monika ŽALTAUSKAITĖ GRAŠINĖ ŽALTĖ Kompozicija iš cello „Geros kloties“
2020 Skaitmeninis įrašas, medvilnė, poliesteris, 250 x 140

notonija, pasikartojantys veiksmas. Kūrybą lemia kontrastai.

Severija Inčirauskaitė

Siuvinėti plastiką taip sunku, kad nagas po antpirščių net neatauga. Viskas kartojasi, kai „prikimba“ nauja idėja. Mano rožančius – siūlai. Malda – dygsniai.

Lina Jonikė

Ribinis, aistringai paradoksalus fizinis ir / ar mentalinis judesys – medus ir geluonis – auksinė bitė.

Laisvydė Šalčiūtė

Matymas užmerktomis akimis sužadina tiesą, jausmų, kad vos įmanoma kvėpuoti.

Baltos kandy

(Austė Jurgelionytė-Varnė, Karolina Kunčinytė, Miglė Lebednykaitė, Rasa Leonavičiūtė, Laura Pavilonytė-Ežerskienė, Julija Vosyliūtė)

Kartais kuriu, remdamasi prisiminimais. Jei spima noras sunaikinti tai, ką atradau, be galios naikinu. O kartais atsiranda spalvos. Suprantu, kad mane valdo kažkas, kylantis iš sielos gelmių.

Diana Remeikytė

... Šviesa-tamsa, pradžia-pabaiga, tiesa-apgaulė, veiksmas-atoveiksmis, potvynis-atoslūgis, atsimimai-klaidos, pokyčiai-sąstingis... Tai audimo ir gyvenimo ritmas.

Žydrūnė Ridaitė

Keistai nutirpsta kūnas, persmelkia šiurpuliukas, atrodo, iš po kojų slysta žemė, nors lieku stovėti toje pačioje vietoje, bet atsidiuriu jau kitokioje erdvinėje.

Jolanta Šmidtienė

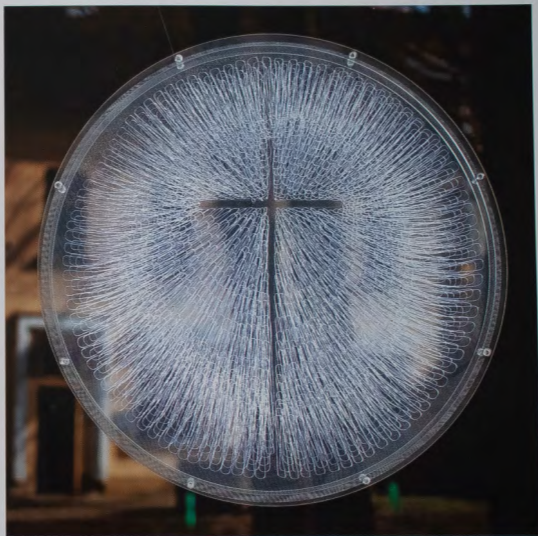
Kūrybos procesas perkelia į kitą dimensiją, į labirintuose, ieškodama išėjimo, kartais užsibūna su džiaugsmu ir pasimėgavimu, o kartais jaučiasi lyg apimta gimdymo skausmų.

Almyra Weigl

Parodą Madride organizuoja, kuruoja Vilma Mačiulskaitė, Contem Art Gallery savininkė, kuratorė, meno kritikė, ir María Ortega, menininkė, kultūros vadybininkė, kuratorė. Parodos architektė Ieva Cicevičiūtė, dizainerė Laura Grigaliūnaitė.

Paroda vyks nuo 2022 m. gruodžio 30 d. iki 2023 m. sausio 29 d.

„Duende“, papildyta naujais kūriniais, jei pavyks gauti paramą, bus eksponuojama Vėliuvėje, Tiekrosios dailės muziejuje nuo 2023 m. balandžio mėn.

Jolanta ŠMIDIENĖ. Viltes nimbas. 2017. Siuvinėjimas šilko siūlais ant skaidraus sintetinio trulio; Ø 80